

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 01
oktyabr 2014-cü il tarixli 1045 nömrəli əmri ilə
təsdiq edilmişdir

Orta İxtisas Təhsilinin Dövlət Standartı

Subbakalavr hazırlığı üzrə

T Ə H S İ L P R O Q R A M I

İxtisas proqramının şifri və adı:
040607 Meşə və meşəpark təsərrüfatı

BAKI-2013

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Subbakalavriat səviyyəsinin orta ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə təsdiq olunmuş "Orta ixtisas təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı", "Subbakalavriat təhsilinin məzmunu və təşkili Qatdalar"nın tələblərinə və "Orta təhsilin subbakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyyində, mülkiyyət növündən və təşkilati hüquqi formasında aslı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə subbakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün orta ixtisas təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.3. Strukturda istifadə olunan işarələr:

İTP-ixtisas üzrə Təhsil Proqramı

ÜK-ümummədəni kompotensiyalar

PK- peşə kompotensiyalar

1.4.040607 "Meşəçilik" ixtisasının xarakteristikası.

İPT-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas dərəcəsi.

Ixtisasın şifri və adı	Verilən elmi ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
040607	subbakalavr	İTP ilə müəyyənləşdirilir 2 il 10 ay	İTP-dən asılı olaraq 180

Ümumi orta təhsil bazasından və qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 1 il artıqdır. (ixtisas üzrə qiyabi formada təhsil nəzərdə tutulduqda).

2. Məzunun ixtisas xarakteristikası və Kompetensiyası

2.1. Subbakalavrın ixtisas xarakteristikası.

Subbakalavrın fundamental və peşə hazırlığına uyğun olaraq ixtisası üzrə meşə-- meliorativ stansiyalarda, meşə mühafizəsi və bərpası müəssisələrində, meşə tingliklərində, meşə toxumçuluq stansiyaların-da mühəndis-texnik vəzifələrində və eləcə də müvafiq elmi-tədqiqat müəssisələrində laborant-texnik iş sahələrində peşə fəaliyyətinə, eləcə də "Meşəçilik" ixtisası üzrə təhsil almağa hazır olması; Mülkiyyət formasından və tabeliyyindən asılı olmayaraq Dövlət Meşə Fondu Torpaqlarında (MMBM-də). Dövlət Təbiət Qoruqlarında, Milli Parklarda, yaşıllaşdırma trestlərində, kommunal və mənzil təsərrüfat-larının yaşıllaşdırma sahələrində, bələdiyyələrdə, avtonəqliyyat və yol istismarı idarələrində peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun olaraq meşəçi, meşəçi-aqronom, yaşıllaşdırma üzə texnik və s işləyə bilər;

Mövcüd qaydalara riayət olunmaqla ali və orta təhsil müəssisələrində biologiya və təbiət elimləri ilə bağlı və laboratoriyalarda, elmi-tədqiqat institutlarında (elmi, elmi-pedaqoji fəaliyyət sahələri istisna olunmaqla) çalışa bilər.

2.2. Proqramın mənimsənilməsinin nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulmuş tələblər.

- xarici dil və kompüter proqramlarını öyrənmək, sorğu, məlumat və elmi ədəbiyyatdan istifadə etməyi bacarmaq (ÜK-1...5);
- meşədə təsərrüfat-meşəçilik tədbiri təyin etmək və həyata keçirmək;
- meşənin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi məqsədilə nümunə sahəsi qoymaq, nümunə daxilində sayma apararaq ağacları sayma cədvəli tərtib etmək;
- nümunə sahəsində toplanmış ilkin məlumatları riyazi-statistik metodlarla

- kompüter proqramları tətbiq etməklə işləmək (ÜK-2);
- müsbəitmə və meşəyetirmə şəraitini təyin etmək və qiymətləndirmək;
- meşənin həyatında, inkişafında və quruluşunda mövcud qanuna uyğunluqları bilmək;
- meşələr üzərində təsərrüfatın təşkili, inkişaf edilməsi və idarə olunması;
- meşələrin bərpa, mühafizəsini və qorunmasını. davamlı istifadəsini təmin etmək;
- meşələrdən davamlı istifadənin və dayanıqlı idarə olunmasına dair dövlət strategiyasını mənimsəmək (ÜK-5);
- ixtisasa və peşəsinə yaxın mütəxəssislərlə ünsiyyət yaratmaq və xarici əlaqələr qurmaq.

3. Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası

3.1.1. Peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

- təcrübə və eksperimentlərin aparılmasında iştirak etmək;
- müşahidələrin və ölçülərin aparılması, onların təsvirinin verilməsi. təhlili və nəticələrin əhəmiyyətli təhlili;
- fenoloji müşahidələrin və monitoringin təşkili və aparılması. »
- islehsal texnoloji:
  - meşələrin bərpa (təbii və süni), əkin materialının yetişdirilməsinə (səpin və əkin). Meşə əkinlərinin yaradılmasına və aqr texniki qulluğun aparılmasına, meşələrin mühafizəsinin və qorunmasının təmin olunmasına dair texnoloji əməliyyatların təşkili;
  - meşə monitoringinin təşkili;
  - meşə kəsmə sahələrinin ayrılması və qəbulu;
  - meşələrin inventarizasiyasının və meşə məhsulunun hesaba alınmasının və qiymətləndirilməsinin təşkili;
- təşkilat-inzibatçılıq:
  - texnoloji prosesin tələb olunan səviyyədə və ekoloji fəsadsız təşkilinə dair istehsalat xərclərinin və əmək məsarifinin optimizasiyası haqqında qərar qəbul etmək.
- təşkilat-inzibatçılıq:
  - texnoloji prosesin tələb olunan səviyyədə və ekoloji fəsadsız təşkilinə dair istehsalat xərclərinin və əmək məsarifinin optimizasiyası haqqında qərar qəbul etmək.

3.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırkı səviyyəsinə qoyulan tələblər.

- İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyalarından (İKT) istifadə, PK-1;
- meşələr haqqında toplanmış informasiyanın İKT vasitəsi ilə saxlanması, ötürülməsi və işlənilməsi, PK-2;
- meşədə baş verən hadisələrin, meşə ekosistemlərin komponentlərinin əlaqələrinin və eləcə də dəyişən kəmiyyətlərin qiymətləndirilməsində riyazi metodların tətbiqi, PK-3;
- ağacın gövdəsinin və onun hissələrinin həcminin tapılmasına dair qeyri-müəyyən inteqralların tətbiqi, PK-4;
- təbiət hadisələrinin meşənin həyatında rolu və əlaqələri, PK - 5;
- kimyanın nailiyyətlərindən meşəçilikdə istifadə, PK- 6;
- meşə yetişdirmədə və meşələrin mühafizəsində pestisidlərdən istifadə, PK - 7;
- ali bitkilərin anatomiyası, morfolojiyası və sistematikasını, PK-8;
- ot bitkilərinin meşə tiplərinin təyin olunmasında edifikator olması, PK-9;
- meşənin həyatında iqlim amillərinin rolu, PK - 10;
- meşəçilikdə və müşahidədə iqlim potensialının nəzərə alınması, PK - 11;
- meşə təsərrüfatı xalq təsərrüfatının tərkib hissəsi olmaqla çoxsahəli istehsal sferası kimi, PK-12;
- meşə təsərrüfatında istehsal vasitələri və istehsal məhsulu, PK - 13;
- meşə təsərrüfatında əməyin təşkili və ödənilməsi, PK - 14;
- meşə təsərrüfatının maliyyə təminatı, kapital qoyuluşu və meşə gəliri, PK - 15;

- meşə təsərrüfatının təşkili və idarə olunması, PK - 16;
- meşələrin ekoloji əhəmiyyətinin prioritet təşkil etməsi, PK-17;
- meşəsizləşdirmənin yaratdığı ekoloji problemlər (qlobal, regional, lokal), PK-18;
- xəritə, plan, profil, ərazinin relyefi və onun təsvirini, PK-19;
- xətt və bucaq ölçmələrini, PK-20;
- planalma işləri, çöl materiallarının hesablanması və planın tərtibini, PK-21;
- ağac və kol bitkilərində baş verən fizioloji və biokimyəvi proseslər və onların mahiyyəti, PK-22;
- meşə heyvanlarının biologiyası, ekologiyası və təsərrüfat əhəmiyyəti, PK - 23;
- meşə vəfauna, qarşılıqlı əlaqələri və meşənin həyatında rolu, PK - 24;
- meşə bitkilərinin xəstəlik törədiciləri və zərərvericiləri, PK-24;
- meşədə xəstəlik törədiciləri və zərərvericilərinə qarşı integrə edilmiş (kompleks) mübarizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi yollarını, PK-25
- ağac və kol bitkilərinin bioekoloji və morfoloji xüsusiyyətlərini, PK-26;
- meşəmələgətirən ağac cinslərinin meşəçilik xüsusiyyətlərini və təsərrüfat əhəmiyyətini, PK-27;
- Azərbaycanın zəndin dendroflora genofondundan meşəsalma və meşəçilikdə səmərəli istifadənin təşkilini, PK-28;
- meşələrin qoruyucu, mühafizə edici, saflaşdırıcı və mühit yaradıcı rolu, PK - 29;
- qoruyucu meşə zolaqlarının yaradılması, PK-30;
- dərə və yarpaqların, qumluqların və yarıqsız torpaqların meşə meliorasiyası, PK- 31;
- yaşıllaşdırmada yerli və introduksiya olunmuş dekorativ bitkilərdən istifadə və onlardan müxtəlif təyinatlı və kompozisiyalı kompozisiyaların yaradılması, PK-32;
- əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qanunvericilik aktlarının tələblərinə riayət olunması, PK - 33;
- meşə təsərrüfatlarında istifadə olunan traktorların quruluşu, iş prosesi və işə hazırlanması, PK - 34;
- torpaqəmələgəlmə prosesi, meşə və torpaq, torpağın münbitlik və zənginlik göstəriciləri, qranulometrik tərkibi, PK-35;
- torpağın əsas və aqrotexniki qulluq məqsədləri ilə becərilməsi üsulları, növbəli və çox-ərləli əkin sistemləri, PK-36;
- torpağın münbitliyinin qorunub saxlanması və artırılması üsulları, PK- 37;
- meşə toxumçuluq işinin yaxşılaşdırılmasında, vegetativ çoxaldılmasında seleksiya metodlarının tətbiqi, PK- 38;
- ağac və kol cinslərinin məhsuldarlığının artırılmasında genetikanın aparıcı istiqamətlərin tətbiqi, PK- 39;
- meşələrin bəpə və inkişaf etdirilməsi sahəsində dövlət strategiyası, PK-40;
- meşə toxumçuluq işinin təşkili, PK-41 ;
- meşə toxumlarının irsi baxımdan keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üsulları, PK-42;
- keyfiyyətli standart əkin materialının becərilməsi aqrotexnikası, PK- 43;
- süni meşəsalmanın istiqamətləri və xüsusiyyətləri, PK-44;
- davamlı, məhsuldar və uzunömürlü meşəəkinlərinin yaradılması və becərilməsi texnologiyası və aqrotexnikası, PK - 45;
- taksasiya ölçüləri, ölçü vahidləri, qaydaları və alətləri, PK- 46;
- tək - tək ağacın gövdəsinin və onun hissələrinin həcminin tapılması, PK - 47;
- tədarük olunan oduncağın qiymətləndirilməsi, PK - 48;
- ağacların taksasiya edilməsi, PK - 49;
- meşə massivlərinin inventarlaşdırılması, PK - 50;
- meşənin maddi və dəyər baxımdan qiymətləndirilməsi, PK -51;
- yaşıllıqların yaşayış məntəqlərində ekoloji durumun yaxşılaşdırılmasında rolu, PK - 52;
- ağac və kol bitkilərinin dekorativ xüsusiyyətləri, yaşıllaşdırılacaq ərazinin layihələşdirilməsi, ağac və kolların yerləşdirilməsi üsulları, PK - 53;
- meşənin təbii, meşə və mühit amilləri, onların qarşılıqlı əlaqələri, PK-54;
- meşənin təbii seyrəlməsi və ağacların differensiasiyası, PK-55; -meşənin təbii bərpası, onu təyin edən və ona təsir edən amillər, PK-56;

- biogeosenologiya və meşə tipologiyası, PK-57;
- meşəbrin təbiətinin dəyişdirilməsi və idarə olunmasına dair meşəçilik metodları, PK-58;
- meşəkəsmə və meşəbərpa üsulları, meşəyetidirməyə dair meşəçilik tədbirləri, PK-59;
- xidməti qirmaların bioloji və iqtisadi əsasları, PK-60;
- bərpa məqsədiyə meşəkəsmə üsulları, PK-61; -meşə pirologiyası, PK - 62;
- meşəçilik sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq, PK-63;
- meşələrin ekoloji, iqtisadi və sosial mahiyyəti, PK - 64;
- meşəbr üzərində tyəsərrüfatm təşkili, inkişaf etdirilməsi və idarə olunması üçün müçə quruluşu işbrinin aparılması zərurəti, PK - 65;
- meşə quruluşu zamanı çöl çəkiliş və planalma işbri, plan -kartöoqrafik materialların tərtib olunması, PK - 66;
- meşəbrin inventarlaşdərəlməsə və taksasiya təsvirinin tərtib olunması, PK - 67;
- təsərrüfatən təşkilinin əsasları, PK - 68;
- sahə və yaş sinifbri meşə quruluşu metodları, PK-69;
- yaş sinifləri cədvəlbrinin tərtib olunması, PK-70;
- meşədən istifadənin təşkili, PK-71;
- meşədən istifadə növbrü və istifadənin migdarının təyin olunması metodları, PK-72;-meşəbərpa tədbirbrinin layihələndirilməsi, PK- 73;
- meşəbrin mühafizəsinin, qomnmasmm və idarəetmənin təşkili, PK - 74;
- təsərrüfatm təşkili, inkişaf etdirilməsi və idarə olunmasına dair meşə quruluşu layihəsi, PK-75.

3.2.1. Ümumtəhsil fənlər bölümü

Fənnin adı	Fənn bölümləri	Ümumi saatlar	O cümlədən		Fənnin tədrisi nəzərdə tutulan semestr
			I semestr	II semestr	
ÜF-B00	Ümumtəhsil fənlər bölümü *				
ÜF-B01	Azərbaycan dili (xarici dildə təhsil alanlar üçün) **	60	30	30	1,2
ÜF-B02	Azərbaycan (rus) dili	60	30	30	1,2
ÜF-B03	Ədəbiyyat	60	30	30	1,2
ÜF-B04	Xarici dil	60	30	30	1,2
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	30		30	2
ÜF-B06	Tarix	30	30		1
ÜF-B07	İnsan və Cəmiyyət	30	30		1
ÜF-B08	İqtisadiyyatın əsasları	30		30	2
ÜF-B09	Cəbr və analizin başlanğıcı	90	60	30	1,2
ÜF-B10	Həndəsə	45		45	2
ÜF-B11	İnformatika	45		45	2
ÜF-B12	Fizika	60	30	30	1,2
ÜF-B13	Astronomiya	30		30	2
ÜF-B14	Kimya	60	30	30	1,2
ÜF-B15	Biologiya	45	45		1
ÜF-B16	Fiziki coğrafiya	45	45		1

ÜF-B17	Fiziki tərbiyə	60	30	30	1,2
ÜF-B18	Gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı	60	30	30	1,2
	Cəmi	900	450	450	

*Ümumtəhsil fənləri bölümünə daxil olan fənlər Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30.10.2006-cı il tarixli, 233 № li qərarı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsilin konsepsiyası (Milli Kurikulumu)”na uyğun müəyyənləşdirilir. **Birinci kurslarda ümumtəhsil fənləri tədris olunduğu üçün kredit sisteminə daxil edilmir.**

**Azərbaycan bölməsində təhsil müəssisəsinin bu saat hesabına ixtisasın profilinə uyğun müəyyənləşdirdiyi fənlər tədris oluna bilər.

3.2. İxtisas üzrə fənn bölümləri, fənlərin kreditlər, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

Fənn bölümünün ün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından)	Fənn bölümləri üzrə kreditlərin sayı	Fənlər	Fənlər üzrə kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
1	2	3	4	5	6
Təhsil hissəsi					
HF-BOO	<p>I.HUMANİTAR FƏNLƏR BÖLÜMÜ</p> <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilər - fonetik vərdişlər, - leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, - qrammatik vərdişlər. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - xaricidil təlimində nitq fəaliyyətinin aşağıdakı növlərini kompleks şəkildə bacarmalıdır: Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqrama müvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdır. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin ingilis dilində nitqini ilksöhbətdən başa düşməlidirlər. 	28	<p>HF-B01 Azərbaycan tarixi</p> <p>HF-B02 Xarici dil</p>	6 10	<p>ÜK-1</p> <p>ÜK-2</p> <p>ÜK-3</p>
	<p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - düzgün oxu vərdişlərinə, - orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin köməyi olmadan məzmununu başa düşmək, - nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə ana dilinə tərcümə etmək, - orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq, - ictimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat vermək. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilər A) fonetik vərdişlər, B) 		HF-B03 Azərbaycan dili	6	ÜK-4

leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, C) qrammatik vərdişlər.

Bacarmalıdır:

- nitq fəaliyyətinin növlərini kompleksşəklində bacarmalıdırlar. Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqramamüvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin nitqini ilksöhbətdən başa düşməlidirlər

Yiyələnməlidir:

- düzgün oxu vərdişlərinə,
- orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin köməyi olmadan məzmununu başa düşmək,
- nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə ana dilinə tərcümə etmək,
- orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq,
- ictimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat vermək.

Seçmə fənlər

HFS-BOO

6

ÜK-5

İPF-BOO	II. İXTİSAS PEŞƏ HAZIRLIĞI FƏNLƏRİ BÖLÜMÜ				
	<p>Bilməlidir: -müasir kompüterbr, onların daxili strukturu, əsas və köməkçi qurğuları, onların funksiyalarını; -müasir proqram təminatı vəəməliyyat sistemlərini; -alqoritmləşdirmə, proqramlaşdırma dilləri və onlardan istifadə qaydalarını; -müasir dövrdə geniş istifadə olunan tətbiqi proqramlar və onlardan istifadə qaydalarını; - lokal və qlobal kompüter şəbəkələri, onların iş prinsipini; -informasiya təhlükəsizliyi və onun təmin olunması qaydalarını;</p> <p>Bacarmalıdır: -kompüter və ona qoşula bilən qurğularla işləməyi; -ixtiasa uyğun məsələlərin həll alqoritmləri və proqramların tətbiqini; -müasir tətbiqi proqramlardan istifadə etməyi; -riyazi proqram paketlərindən istifadə etməyi; -informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarını.</p> <p>Yiyələnməlidir: -informasiyanın işlənməsinin avtomatlaşdırılmasında, mühəndis-iqtisadi məsələlərin həllində istifadə olunan bir tətqiqat vasitəsi kimi kompüterlərin imkanlarını; -kompyuterin proqram sistemlərini və onların istifadə qaydalarını; -kompyuter şəbəkələri və şəbəkə proqramlarının iş prinsiplərinin.</p>	116	İPF-B01 İnformatika	2	PK-1 PK-2
	<p>Bilməlidir: -fundamentalənəlayışlan və riyazi qanunları; - bu ənləyışların və qanunların elmi tətqiqat işlərində tətbiqinin.</p> <p>Bacarmalıdır: - riyaziyyatın müxtəlif sahələrində xüsusi məsələləri həlli üsullarının; - riyaziyyatın tətbiqi ilə təbiət elmlərinin mühəndis texniki və humanitar elmlərin müddəalarının isbatını.</p> <p>Yiyələnməlidir: - ümumi bəşəri,universal riyazi dilin köməyi ilə tətbiqi məsələlərin həllinə. iş prinsipini;</p>		İPF-B02 Riyaziyyat	4	PK-2 PK-3 PK-4
	<p>Bacarmalıdır: fizikanın müxtəlif sahələrində konkret məsələlərin həlli üsullarını, müasir cihaz və avadanlıqla fiziki təcrübənin aparılmasını, tətqiqi məsələlərdə konkret fiziki mahiyyəti araşdırıb üzə çıxartmağı;</p> <p>Yiyələnməlidir: - fizikanın müxtəlif sahələrində konkret məsələlərin həlli üsulları və metodlarma, elmi dünya görüşü və müasir fiziki düşüncəyə</p>		İPF-B02 Fizika	2	PK-2 PK-3 PK-4 PK-5

<p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kimya elminin nəliyyətlərindən istər meşə təsərrüfatının, istərsə də kənd təsərrüfatının bütün sahələrində geniş istifadə tapmasını. <p>Bacarmahdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə təsərrüfatında kimyanın tətbiqini <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kimyəvi bədəşmələrin və pestisidlərin ətraf mühitə vurduğu ziyanın fəsadlarını. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bitki hüceyrəsinin quruluşu, differensiasiyası, vegetativ və generativ orqanların quruluşu və vəziyyəti. Bitkilərin çoxalma formaları. Bitkilərin sistematikasını. Taksonomik nomenklatura. Botaniki aqronomiya. <p>Bacarmahdır.</p> <ul style="list-style-type: none"> - maddəni və yabanı bitkiləri təyin etmək, orqanoqrafiyanı anlamaq, çoxalma formalarını bilmək. - bitkilərin latın adlarını bilmək. Toxum və meyvələrin quruluşunu və yayılmasını bilmək. Alaq bitkilərini tanımaq və bioekoloji xüsusiyyətlərini bilmək. <p>Yiyələnməlidir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - aqronomik botanikanın çöl və eksperimental sahəsini idarə etmək, alaq otlarını və onların inkişaf fazalarını müəyyən etmək. Mikrotexnika ilə işləmək. Mühitə amib Həpnevə floristik xüsusiyyətləri anlamaq. <p>Bilməlidir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - havanın tərkibi, sıxlığı, temperaturu və nəmliyi. - Şüa enerjisini, hava kütlələrinin hərəkəti və yənidən yaranması. - buludluğu, yağıntılan, tufanları, şaxtaları, quraqlıqları və digər hadisələri. - meteoroloji müşahidə haqqında təlim. - aqrometeoroloji proqnozlar haqqında təlim. <p>Bacarmahdır.</p> <ul style="list-style-type: none"> - müşahidələrin təhlilini və hesablama qaydalarını. - mikroiklim və fitoiklim müşahidələri. - qrafikbrin qurulma qaydalarını. 	<p>İPF- B04 Kimya</p>	2	<p>PK-5 PK-6 PK-7</p>
	<p>İPF-B05 Botanika</p>	2	<p>PK-8 PK-9</p>
	<p>İPF - B06 Aq rometerologiya</p>	4	<p>PK-10 PK-11</p>

	<p>Yiyəlməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fermer təsərrüfalarında aqrometeoroloji postları yaratmağı. - fenoloji və aqrometeoroloji müşahidələrin təhlili. -beynəlxalq əlaqələri yaratmaq. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə təsərrüfatı üçün hazırlanan mütəxəsislər meşədən isifadənin səmərəli təşkilini, meşə bərpa işlərinin vaxtında həyata keçirilməsinin iqtisadi qiymətləndirilməsini ,toxumçuluq stansiyaları ilə iqtisadi əlaqələrin təşkilini,süni meşəsalma və meşəyətişdirmə işlərinə kapital qoyuluşunun əsaslandırılmasını və s. bu kimi iqtisadi -təşkilati və idarəetmə işlərini. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə təsərrüfatının iqtisadiyyatı ,təşkili və idarə edilməsi kursunun öyrəndikdən sonra tələbələrdə etdiyi nəzəri biliklərdən və təcrübədən bəhrələnmə-rək meşə təsərrüfatında istehsalın səmərəli təşkili ilə bağlı texniki texnologiyə təşkilati-iqtisadi məsələləri iqtisadi cəhətdən qiymətləndirməyi və ele-mentlər arasındakı optimal nisbəti müəyyənləşdir-məyi. <p>Yiyəlməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tələbə kursu bitirdikdən sonra səmərəli texnoloji fəaliyyətlə yanaşı meşələrin idarə edilməsi və meşələrdən uzunmüddətli istifadə strategiyasının müəyyənləşdirilməsi üçün sahənin iqtisadiyyatını təşkilini və idarə edilməsini dərinlən bilməli və yüksək idarəetmə qabiliyyətinə. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - təbiətlə canlı orqanizmlərin qarşılıq təsirinin əsas qanunauyğun uql arı; - biosferin davamlılığının olmasında biomüxtəlifliyin olmasında biomüxtəlifliyin rolu; -ətraf mühitlə insanların təsərrüfat fəaliyyətinin tə-sirinin xüsusiyyətləri; - təbii ətraf mühitin mühafizəsinə daim Azərbaycan Respublikasının əsas qanunvericilik aktları və beynəlxalq razılaşmalar və əsas yolları. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ekoloji sistemlərin modelini qurmalı və biosferdə olan proseslərin proqnozunu verməyi; -Təbii ətraf mühitə antropogen təsirin,qiymətlən-dirilməsi üçün kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərindən istifadə etməyi; - Ekoloji nəzarət sistemini aparmağı və ekoloji hesabat formalarını doldurmaq. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yerin forması və ölçülərini, geodeziya xidmətinin təşkilini; 		<p>İPF-B07 Meşə təsərrüfatının iqtisadiyyatı, təşkili və idarə edilməsi</p> <p>İPF-B08 Ekologiya</p> <p>İPF-B09 Geodeziya</p>	<p>6</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>PK-12 PK-13 PK-14 PK-15 PK-16</p> <p>PK-5 PK-7 PK-17 PK-18</p> <p>PK-19 PK-20 PK-21</p>
--	--	--	--	----------------------------	---

<p>- koordinat sistemlərini, xətt və bucaq ölçmələrini;</p> <p>- xəritə, plan, profil, ərazinin relyefi və onun təsvirini;</p> <p>- ölçmə səhvlərini, xətlərin istiqamətləndirilməsini;</p> <p>- planalma işləri, çöl materialların hesablanması və planın tərtibini;</p> <p>- yüksəlişlərin təyini, nivelirləməməliyyatını;</p> <p>- geodeziya alətləri, aerofotoplanalma, meşə quruluşunda geodeziya işlərini.</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- topoqrafik xəritə üzərində işləməyi;</p> <p>- geodeziya alətlərindən istifadəni;</p> <p>- ölçmə işlərini yerinə yetirməyi;</p> <p>- hesablama işlərini aparmaq, plan və profilləri tərtib etmək, sahələri ölçmək, aeroşəkilləri deşifrə etmək.</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>-geodeziyabiliklərinin meşə quruluşunda tətbiqini, topoqrafiya, xəritəşünaslıq, ərazilərin relyefi və onun topoqrafik plan və xəritələr üzərində təsvirini.</p> <p>- topoqrafik xəritə üzərində həll olunan məsələlərini. Müasir geodeziya alətləri ilə işləməyi.</p> <p>Bacarılmalıdır:</p> <p>- müşahidələrin təhlilini və hesablanma qaydalı.</p> <p>- hər bir kimyəvi analizləri tələb olunan səviyyədə aparılması.</p> <p>Bilməlidir.</p> <p>- fizioloji və biokimyəvi üsulları öyrənilməlidir.</p> <p>- bitkilərin xəstəliklərə yoluxması səbəblərini və xəstəliklərin aradan qaldırılması yolları tapmalıdır.</p> <p>- bitkilərin həyat proseslərini öyrənmək və idarə etməlidir.</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- fermer təsərrüfatlarına kömək məqsədilə fizioloji analizləri aparmaq.</p> <p>- fizioloji analizləri təhlil etmək.</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- meşə heyvanlarının növ tərkibini;</p> <p>- ov heyvanlarının növ tərkibini;</p> <p>- meşə və ov heyvanlarının biologiyasını;</p> <p>- ovçuluğa aid olan və bundan irəli gələn yerli və</p>		<p>İPF-B10 Bitki fiziologiyası</p>	4	<p>PK-22</p>
		<p>İPF-B 11 Ovçuluğun əsasları ilə meşə heyvanlarının biologiyası</p>	4	<p>PK-23 PK-24</p>

	<p>beynəlxalq məsələləri; -sayı azalan, nadir, nəsli kəsilməkdə olan və mühafizəolunan meşə, ov heyvanlarının növlərini və mühafizəsini.</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə və ov heyvanlarının sayı azalan növlərinin bərpasıyollarını; - ovuna icazə veribn növləri tammağı; - ovçuluğun qaydalarını. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ovçuluq təsərrüfatlan yaratmağa; - faydalı meşə və ov heyvanlarının artırılması tədbirlərinə; - bu sahədə beynəlxalq əlaqələrə ovçuluq təsərrüfatlarından istifadə edərək meşə və ov heyvanlarından səmərəli istifadəyə. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə bitkilərinin xəstəlik törədiciləri və zərərvericilərini, onların morfoloji quruluşu, bioloji xüsusiyyətləri, yayılması arealı, növ tərkibini və onlara qarşı kompleks mübarizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi yollarını. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə örtüyünün qorunmasında, onufi sağlamlaşdırılmasında əsas maneələrdən biri kimi bitkilərin zərərverici və xəstəlik törədicilərnə qarşı kompleks mübarizə tədbirlərini. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə mühafizə sisteminin müasir standartlara cavab verən səviyyədə qurulmasına, müəyyən profilaktiki problemlərin həll edilməsi ilə nəticələnən metod və üsulların vərdişinə. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ağac və kol növlənin bioekoloji və morfoloji xüsusiyyətlərini; - ağac və kol növlərinin təsnifat xüsusiyyətlərini və bitkilərin latin adlarını; - meşə bitkilərinin yayılma areallarını; 		<p>İPF -B12 Meşə mühafizəsi</p>	<p>4</p>	<p>PK-5 PK-7 PK-17 PK-18 PK-24 PK-25</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - bəzi ağac və kol növlərinin formamüxtəlifliyini; 		<p>İPF-B13 Dendrologiya</p>	<p>4</p>	<p>PK-26 PK-27 PK-28</p>

<p>- azərbaycana introduksiya- edilmiş ağac və kol növlərini və onların bioekoloji xüsusiyyətlərini;</p> <p>- azərbaycanda yayılmış endem bitkilərin növ tərkibini və onların bioekoloji xüsusiyyətlərini;</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- ağac və kol bitkilərinin qış və yay mövsümlərinə görə növ adını müəyyənləşdirmək;</p> <p>- tanış olmayan bitkini təyinat kitabından istifadə etməklə növünü dəqiqləşdirmək</p> <p>- azərbaycan florasının kənar ərazilərdən introduksiya yolu ilə yeni növ bitkilərlə zənginləşdirmək.</p> <p>Yiyələnməlidir.</p> <p>- fenoloji müşahidələr aparmaq və onların yetirilmə metodikasına yiyələnmək.</p> <p>- müxtəlif meşəbitmə şəraitləri üçün ağac və kol cinslərinin çeşidlərinin seçilməsi</p> <p>- meşə zolaqları, qoruyucu zolaqlar üçün ağac və kol cinslərinin çeşidlərinin seçilməsi</p> <p>- yaşıllıqlar və istirahət zonaları üçün ərazinin təbii şəraitinə uyğun ağac və kol növlərinin seçilməsi.</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- ekoloji problemlərin, aradan qaldırılmasında, torpağın, suyun və eləcə də atmosferin çirklənməsinin qarşısının alınmasında meşələrin rolunu;</p> <p>- azərbaycanda qoruyucu meşəsalmanın tarixini və bu sahədə dövlət strategiyasını,</p> <p>-qoruyucumeşəəkmələrinin ətraf mühitə təsirini,</p> <p>- qoruyucu meşə zolaqlarının mikroiqlimə təsirini,</p> <p>- meşənin mühityaradıcı və saflaşdırıcı rolunu,</p> <p>- meşənin sabitləşdirici ekoloji funksiyalarını.</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- meliorativ meşəəkinləri yaratmağı və nəticəsində:</p> <p>- torpaq eroziyasının qarşısının alınması, tofraq sürüşmələri, sel və subasma hadisələri təhlükəsinin aradan galdırılmasını;</p> <p>-istifadəsiz və yararsız vəziyyətə düşmüş tofraqların rekultivasiya olunmasını;</p> <p>- dərə və yarıqların, qumluqların bərkidilməsini;</p> <p>- təbii landşaftların yaxşılaşdırılmasında məsələmə tətbiq etməyi;</p> <p>- şəraitdən və məqsəddən asılı olaraq qoruyucu meşəsalma metod və üsulu tətbiq etməyi;</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- dayanıqlı və uzun ömürlü süni meşələrin yaradılması dair mütərəqqi metod və üsulları;</p> <p>-qoruyucu meşəsalmada üçün aborigen tolerant cins tərkibini;</p>	<p>IPF -B14 Meşə meliorasiyası</p>	<p>4</p>	<p>PK-17 PK-18 PK-28 PK-29 PK-30 PK-31</p>
--	---	----------	---

	<p>- ekoloji təzahürlərin aradan qaldırdmasında tədbirlər kompleksi tətbiq etməyi;</p> <p>- qoruyucu meşələrdə meşəçilik-təsərrüfat tədbirlərinin həyata keçirilməsini;</p> <p>- dəyişən iqlim və mühit şəraitinə adaptasiya olunmuş ağa-qv-kol cinslərinin aşkarlanaraq qiymətdirilməsini və tətbiqini.</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- bəzək bitkilərinin bioekoloji xüsusiyyətlərini;</p> <p>- bəzək bitkilərindən yaradılan kompozisiyaların təyinatını və təsnifatını;</p> <p>- bəzək bitkilərinə kompozisiyalann verilməsi üsullarını;</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- bəzək bitkiləri asSortimentini və onların ərazidə yerləşdirilməsini;</p> <p>-bəzək bitkilərindən müxtəlif kompozisiyalar yaratmağı;</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- bəzək bitkiləri assortimentini zənginləşdirməyi;</p> <p>tolerant və dekorativ bitkilərdən istifadəni</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- əmək mühafizəsi sahəsində qanunverici aktları: -istehsalın sanitariya gigiyenik vəziyyətinə nəzarətin metodik əsaslarını;</p> <p>- müəssisədəəmək mühafizəsinin təşkilini və zədələnmələrini qarşısının alınması;</p> <p>- istehsalatda optimal mikroiqlim və iş şəraiti yaratmaq üzrə tədbirlərin planı tərtib etməyi</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- Azərbaycan Respublikasının əmək mühafizəsi üzrə qanunçuluğunu və hüquqi normativləri tətbiq etməyi;</p> <p>- müəssisənin işçi zonalarında tələb olunan sanitariya-gigiyena parametrlərini müəyyən etməyi</p> <p>- əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qanunvericilik aktlarının tələblərini tətbiq etməyi;</p> <p>- əmək prosesində insanın təhlükəsizliyini və sağ-lamlığını təmin nəzarət həyata keçirməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyini təmin etmək üzrə məsələlərin həlli qabiliyyətinə; -müəssisələrin işçi zonasında sanitariya-gigiyena parametrlərinin hesabat metodlarına;</p> <p>- əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qanunlar qanunverici aktlar və normativlərlə işləyə bilmək səriştəliyinə.</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- meşə təsərrüfatlarında istifadəolunan traktorların quruluşu, iş prosesi və işə hazırlanması.</p>		<p>İPF- B15 Bəzək bağçılığı</p> <p>İPF- B16 Əməyin mühafizəsi</p> <p>İPF-B17 Meşə təsərrü-fatının traktor və maşınları</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>PK-28 PK-29 PK-32</p> <p>PK-33</p> <p>PK-33 PK-34</p>
--	--	--	---	----------------------------	---

	<p>Bacarmalidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - traktorlarla meşə təsərrüfatı maşınlarını aqreqat-laşdırmaq məqsədilə onların tərkibinin düzgün seçilməsi üçün keyfiyyətinin qiymətləndirməsini. - meşə təsərrüfatı traktor və maşınların praktiki işə hazırlanması; - maşın traktor aqreqatı idarə etməyi; - iş prosesində baş verən nasazlıqları aşkar etməyi və onların aradan qaldırılması qaydalarını. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə və meşə-park təsərrüfatlarında görülən işlərin mexanikləşdirilməsi məqsədilə nəzəri və praktiki biliklərə. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - torpaq anlayışı və torpaqşünaslığın metodoloji əsaslarını; - torpaqəmələgətirən süxurlar və minerallar, aşınma prosesləri, tofraq münbitliyini; - torpaq əmələgəlməsi prosesinin ümumi sxemini və torpaq profilinin formalaşmasını; - torpağın üzvi hissəsinin mənşəyini, tərkibini və xassələrini; - torpaqların fiziki və fiziki-mexaniki, su, hava, istilik xassələrini və rejimlərini. - Torpağın münbitliyini artırmaqla bitkilərin yaşayış şəraitinin optimallaşdırılmasını və əkinçilik əsas qanunlarını; - əlaqlərin aqrobioloji xüsusiyyətlərini və onlara qarşı kompleks mübarizə tədbirlərini; - növbəli əkinlərin elmi əsaslarını və təsərrüfatda onların qurulma xüsusiyyətlərini; - torpaqbecərmənin qaydalarını, üsullarını və sistemlərini; - torpağın eroziyadan qorunmasının elmi əsaslarına uyğun olaraq torpaq mühafizəli tədbirlərin təşkili və zonal əkinçilik sistemlərini. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - torpaq nümunələrinin götürülməsi qaydası, kəsi-min qoyulması, tofraq profilinin təsviri, torpağın tranulometrik tərkibi, humusun miqdarı, udma tutumu, udulmuş əsasların miqdarı, karbonatlıq, ümumi azot, fosfor, kalium təyini, torpağın sıxlığı və məsaməliyin təyini, torpaq strukturunun təyini və qiymətləndirilməsi. - Torpaq münbitliyinin yaradılması, artırılması və qorunub saxlanması tədbirlərini həyata keçirməyi; - əlaqlərin növ tərkibini müəyyən etməklə əlaqlərə qarşı mübarizə tədbirlərini hazırlamağı; - növbəli əkinlərin səmərəli sxemlərini tərtib və tətbiq etməyi; - enerji və ehtiyat qənaət edici, torpaqmühafizəli əkinçilik sistemləri qurmağı. 		<p>İPF -B18 Torpaqşünaslıq və əkinçilik</p>	<p>6</p>	<p>PK-35 PK- 36 PK-37</p>
--	---	--	--	----------	---

<p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - torpaq münbitliyi və onun əsas göstəricilərinin yüksəldilməsi metodlarına. - Tələbə fənnin tərkib hissəsində olan məsələlərin konkret təsərrüfat şəraitində həyata keçirilməsi üçün tələb olunan qaydalara yiyələnməlidir <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə bitkilərində irsiyyətin rəydanə çıxması və onun əmələ gəlmə səbəblərini, həyat şəraitinə tələbləri, özünə oxşar nəsil vermə qabiliyyətini; -meşə ağac və kol bitkilərinin genetikası, seleksiya, onların elmi və nəzəri əsaslarını; - meşə bitkiləri seleksiyaında başlanğıc materialdan istifadəni; - meşə ağac cinslərinin introduksiyasını. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə, ağac və kol cinslərinin seleksiya yolu ilə toxumçuluğunu yaxşılaşdırmağı; - meşə ağac və kol bitkilərini seleksiya baxımdan qiymətləndirməyi; - meşə bitkilərinin yaxşılaşdırılmasında seleksiyanın aparıcı istiqamətlərini tədqiq etməyi; - meşə ağac cinslərinin təbiətinə coğrafi şəraitin təsirini və meşə bitkilərinin ekotiplərini təyin etməyi - toxumla və vegetativ yolla çoxalma üsullarını. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə ağac cinslərinin seleksiya və genetikasının nəzəri əsaslarını, genetik və seleksiyanın tədqiqat üsullarını, metodlarını, meşə bitkiləri seleksiyanının əsas istiqamətlərini və qiymətləndirmə üsullarını. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toxum tədarükü üçün ağac və ağaclıqları seçməyi; - meşə toxumlarını səpinə hazırlamağı; - tinglikdə səpinin aparmağı və əkin materialı becəməyi; - meşə əkinini fondunun kateqoriyasından asılı olaraq meşə əkinlərinin yaradılması üsül və metodu təyin etməyi; - meşə əkinləri layihəsi tərtib etməyi; - meşə əkinlərini müayinə etməyi və inventarlaşdırmağı. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə toxumlarının keyfiyyət göstəricilərinin təyin 		<p>İPF- B19 Meşə seleksiya və genetikası</p>	4	<p>PK-38 PK-39</p>
		<p>İPF-B20 Meşə əkinləri</p>	6	<p>PK-7 PK-28 PK-36 PK-37 PK-38 PK-40 PK-41 PK-42 PK-43 PK-44 PK-45</p>

<p>olunması metod və üsullarını;</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşə toxumlarını səpinə hazırlamaq üsullarını; - tinglikdə səpinin aparılması qaydalarını və ağac-kol cinslərinin əkin materialının becərilməsi xüsusiyyətlərini; - əkin materialının keyfiyyət göstəncilərini; - azərbaycanda meşəsalmanın tarixini, elmi və praktik təcrübəni, meşəbərpa sahəsində dövlət strategiyasını; - dövlət Meşə Fondu Torpaqlarının məhsuldarlığının artırılmasında meşəəkinlərinin rolunu. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşəəkinlərinin yaradılmasına dair daha müəttərəqqi texnologiya və becərmə aqrotexnikası tətbiq etməyi; - əkin materialının becərilməsinə dair müasir texnologiya və aqrotexnikanı; - meşəəkinlərinin tolerant, tezböyüyən, texniki və ərzaq cinslərindən istifadəni; - ağır və dəyişən şəraitə adaptasiya olunmuş cinslərdən meşəsalmada istifadəni. <p>Bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - başlıca taksasiya anlayışlarını və terminlərini; - taksasiya əlamətlərini və elementlərini; - taksasiya ölçülərini və ölçü qaydalarını qaydalarını; - istifadə olunmuş taksasiya alət və cihazların quruluşunu, iş prinsipini və onlardan istifadə qaydalarını; - oduncaqın qiymətləndirilməsi metod və üsullarını; - kütləvi və həcm cədvəllərindən istifadə qaydalarını. <p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni; - ağacları elementlərə ayırmağı və onların başlıca taksasiya göstəricilərini gözüyər (vizual) təyin etməyi; - meşədə nümunə sahəsi qoymağı nümunə daxilində sayma aparmağı və sayma cədvəlləri tərtib etməyi; - meşəni tədarük olunan meşə məhsulunu, oduncağı maddi və dəyər baxımından qiymətləndirməyi. <p>Yiyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meşənin həyatında, inkişafında və quruluşunda mövcud qanunauyğunluqları; 	<p>İPF- B21 Meşə taksasiyası</p>	<p>4</p>	<p>PK-46 PK-47 PK-48 PK-49 PK-50 PK-51</p>
---	---	----------	---

<p>- çoxluğun öyrənilməsində statistik metodların tətbiqini;</p> <p>- dəyişən kəmiyyətlərin səciyyələndirilməsi nəzəriyyəsi.</p> <p>-taksasiya metod və üsullarını meşəçilik, meşə quruluşu, meşəəkinləri vəs. fənlərdə tətbiq etməyi;</p> <p>- meşəçilik-təsərrüfat tədbirlərinin həyata keçiril-məsində və onların nəticələrinin qiymətləndirilmə-sindətaksasiya metod və üsullarını tətbiq etməyi.</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- yaşıllaşdırmanın yaşayış məntəqlərindəekoloji durumun yaxşılaşdırılmasında rolunu;</p> <p>- ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətlərini (bioloji, ekoloji dekorativlik, qruplaşmaları, mənşəlini, birinci, ikinci, üçüncü boy və s.).</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- yaşıllaşdırılacaq ərazinin layihələşdirilməsini (pla-nın tərtibi, krutinlərin bölünməsinə, xiyabanların layihələndirilməsi, ağac və kolların yerləşdirilməsini, üsullarını, hündəsi, təbii, milli).</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- davamlı və müxtəlif təyinətli yaşılqların yaradılmasında mütərəqqi üsulları;</p> <p>- yaşılqların təyinatını (parklar, bağları, meşə parkları, küçə yaşılqları, skverlər, bulvarlar, klumblar, yaşıl tonellər, çəmənliklər).</p> <p>Bilməlidir:</p> <p>- meşənin morfologiyasını, biologiyasını, ekologiyasını və inkişafına görə təsnifatını, cins dəyişmələrini.</p> <p>- ənmeşin bərpa üsullarını və meşədən istifadə növlərini.</p> <p>Bacarmalıdır:</p> <p>- meşə tiplərini təyin etməyi və meşə biogeose-nozlarını araşdırmağı;</p> <p>- meşənin təbiətini idarə etməyi;</p> <p>- təbii bərpanı hesaba almağı və qiymətləndirməyi</p> <p>- meşəyə xidmət tədbirləri təyin etməyi və həyata keçirməyi;</p> <p>- cavan ağaclarıda xidməti gırmalar aparmağı;</p> <p>- meşəbərpa tədbirləri (qərmaları) həyata keçirməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>- meşələrin məhsuldarlığının artırması, qoruyucu və mühafizə funksiyalarının gücləndirilməsi sahəsində yeni metodları;</p> <p>- meşə səvətlərindən səmərəli və davamlı istifadənin təmin olunmasını;</p> <p>- meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair yeni nailiyyət.</p> <p>Bilməlidir :</p> <p>- meşə quruluşu işlərinin məqsəd və vəzifələrini;</p> <p>- meşə quruluşu işlərinin tərkibini;</p> <p>- meşə quruluşu dərəcələrini;</p> <p>- meşə quruluşu metodları;</p> <p>- meşələrdən tükəndirmədən arasıkəsilməyən daimi istifadənin təşkil prinsipini;</p> <p>- başlıca meşəçilik-təsərrüfat tədbirlərini.</p> <p>Bacarmalıdır :</p> <p>- plan-kartoqrafik materialları tərtib etməyi</p> <p>- meşə masivlərinin envertarzasıya etməyi;</p> <p>- taksasiya təsviri tərtib etməyi;</p> <p>- yaş sınıfları cədvəlləri tərtib etməyi</p> <p>- meşəçilik təsərrüfat tədbiri təyin etməyi</p> <p>Yiyələnməlidir:</p> <p>-müasir meşə quruluşu metodları meşə quruluşunda GIS tətbiqini</p>		<p>İPF-B22 Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı</p> <p>İPF- B23 Meşəçilik</p> <p>İPF- B24 Meşə quruluşu</p>	<p>4</p> <p>6</p> <p>6</p>	<p>PK-26 PK-28 PK-29 PK-32 PK-52 PK-53</p> <p>PK-54 PK-55 PK-56 PK-57 PK-58 PK-59 PK-60 PK-61 PK-62 PK-63</p> <p>PK-64 PK-65 PK-66 PK-67 PK-68 PK-69 PK-70 PK-71 PK-72 PK-73 PK-74 PK-75</p>
---	--	---	----------------------------	--

	Beynəlxalq əlaqələri yaratmaq. Seçmə fənlər		İPFS-B23	18	PK
TE-B00	Təcrübə və yekun attestasiyası. Bu bölməyə aid olanların öyrənilməsi nəticəsində təhsil alanlar. Bilməlidir: Bacarmalıdır: Yiyələnməlidir:	36	TE-B01 Təcrübələr TE-B02 Yekun dövlət attestasiyası	24 6	ÜK PK
	Kreditlərin ümumi cəmi:	180			

* Bütün bölmələrdə seçmə fənlər müvafiq şərtlərə (kompetensiyalara) uyğun orta ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir

3.3. 040607 Meşəçilik

ixtisası üzrə bakalavr təhsil proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

Bakalavr təhsil proqramını mənimsəmək üçün ayrılan ümumi həftələr– 198
Nəzəri təlim üçün ayrılan həftələr - 105
O cümlədən, təcrübələr üçün ayrılan həftəbr (ixtisasdan asılı olaraq) - 24
İmtahan sesiyası üçün ayrılan həftələr - 35
Tətilbr iicün aynlan həftələr - 28
Buraxılış işinin hazırlanması və müdafiəsinə - 6
(yekun dövlət imtahanına) ayrılan həftələr

4. Madditexniki,tədris bazası və kadr potensialı

- Orta ixtisas təhsil müəssisənin 040607 Meşəçilik ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işbrininyerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter siniibri, emaltxanalar və.s ib təmin olunmuş maddi texniki bazası olmalıdır. Təhsil alanların orta ixtisas təhsil müəssisələrin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına axtarış sistemlərinə çıxışı təmin etməlidir.
- Fənlrin tədrisi, bir qayda olaraq, elmi dərəcəsi və ya elmi adı olan təhsil müəssisəbrinin professor-müəllim heyəti brəfindən aparılır. Bu fəaliyyətə həmin şərtbri ödəyən dəğər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxsbr vəclb oluna bibr.

5. Tədris prosesinin forma və metodları

- Subbakalavr hazırlığı mühazirə, məşğəb (laboratoriya). Seminar məbhət, sərbəst iş, təcrübə və.s formalarda həyata keçirilir.
- Subbakalavr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh,müşahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskusiya, dəyirmi masa, illustriya, tədqiqatçılıq laboratoiriya və praktiki iş və digər metodlardan istifadə edib bibr.
- 040607 Meşəçilik ixtisası üzrəsubbakalavr hazırlığına istehsalat və pedoqoji təcrübəbr nəzərdə tutulur (təcrübələrin məqsəd və vəzifəbri ixtisasdan asılı olraq müəyyənbsdirilir). Təcrübəbr növündən ash olraq müvafiq idarə və təşkilatlarda, məktəblərdə və.s. keçirib bibr.

6. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

- 6.1. Subbakalavriat səviyyəsində ixtisaslar üzrə təhsil proqramları, təhsilənlərin dövlət attestasiyası ilə yekunlaşır.
- 6.2. Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvəffəqiyyətlə keçmiş tələbələr yekun attestasiyaya buraxılır.
- 6.3. Yekun attestasiya bütün təhsil alanlar üçün məcburidir. onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət 6 həftədir.
- 6.4. Yekun attestasiya ixtisası üzrə buraxılış yekun dövlət imtahanı (fənlərəarası) və ya buraxılış işinin müdafiəsindən ibarətdir.
- 6.5. Subbakalavriat səviyyəsində tələbənin topladığı kreditlərin sayı 180 (240) olmamalıdır. İxtisaslar üzrə təhsil proqramlarında nəzərdə tutulmuş kreditləri toplayan tələbələr həmin proqramı mənimsəmiş hesab edilir. Orta ixtisas təhsil müəssisələrində subbakalavriat səviyyəsinin təhsil proqramı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə yekun Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərar əsasında "Subbakalavriat" orta ixtisas peşə-ixtisas dərəcəsi verilir.
- 6.6. Yekun attestasiyanın təşkili və keçirilməsi qaydalan Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarından müəyyən edilir.

Razılaşdırılmışdır :

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun direktoru :
_____ Q.N.Novruzov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Təhsil Nazirliyi Orta İxtisas
Təhsil sektorunun müdiri :
_____ K.Ç.Mikayılov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə Dövlət
Təhsil Standartları hazırlayan işçi qrupunun
Sədri : _____ N.Ə.Hüseynov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı və Aqrar
İqtisadiyyat bölməsinin
sədri : _____ İ.H.Cəfərov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

